

мають доступ до бухгалтерської інформації; затвердження відповідних рішень наказом керівника по підприємству та доведення змін та уточнень до відома працівників усіх структурних підрозділів.

*Дмитро Лазаренко, канд. пед. наук, доцент
Станіслав Сіренко, старший викладач
Слов'янський державний педагогічний університет
м. Слов'янськ, Україна*

ПРИНЦИП ОБАЧНОСТІ В ПРОЦЕСІ КОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

Облікова інформація про стан та структуру дебіторської заборгованості залежить від багатьох зовнішніх чинників, водночас вона має суттєве значення для досягнення фінансової стабільності і економічної безпеки підприємства.

Саме ефективна організація розрахункових операцій активно сприяє зміцненню договірної дисципліни; підвищенню відповідальності підприємств за своєчасне і повне здійснення платежів за всіма зобов'язаннями; прискоренню обігу оборотних коштів; зменшенню видатків обігу; ефективному використанню тимчасово вільних коштів тощо.

Підприємство аналізує стан дебіторської заборгованості з метою поділу її на поточну і довгострокову. У фінансовій звітності поточну дебіторську заборгованість оцінюють за чистою реалізаційною вартістю (рядок 160 активу балансу) – сума поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Згідно з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» [2], цю суму на балансі підприємства визначають шляхом віднімання від загальної суми дебіторської заборгованості (рядок 161 активу балансу) резерву сумнівних боргів (рядок 162 активу балансу), тобто тієї суми заборгованості, за якою існує невпевненість у погашенні її боржником.

Така оцінка впливає з принципу обачності, згідно з яким активи повинні відображатись за вартістю, що реально може бути отримана від їх використання (продажу). Заборгованість, зменшена на величину резерву, відображає кількість грошей, що дійсно можуть надійти на підприємство. При цьому необхідно правильно розрахувати резерв сумнівних боргів.

Сумнівна заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. Сума резерву сумнівних боргів (РСБ) розраховується за формулою:

$$PCB = PB \times k \quad (1)$$

ПВ – первісна вартість дебіторської заборгованості;

k – коефіцієнт сумнівності, який зростає залежно від термінів непогашення дебіторської заборгованості.

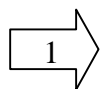
Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, відносно якої існує впевненість відносно її неповернення боржником або за якою минув термін позовної давності.

Поточну дебіторську заборгованість за товарами, роботами і послугами можна згрупувати в 3 групи (рис. 1).

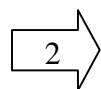
1 – перехід в другу групу пов'язаний із створенням в балансі резерву сумнівних боргів, коли існує невпевненість щодо своєчасності погашення заборгованості.

2 – перехід в третю групу пов'язаний із списанням з балансу дебіторської заборгованості, оскільки вона перестає відповідати визначенню активу.

1. Дебіторська заборгованість відносно якої існує впевненість відносно її своєчасного повернення (погашення)

2. Дебіторська заборгованість відносно якої існує ймовірність відносно її неповернення (непогашення) боржником

3. Дебіторська заборгованість відносно якої існує впевненість відносно її неповернення (непогашення) боржником

Рис. 1. Класифікація поточної дебіторської заборгованості

У балансовій статті «Довгострокова дебіторська заборгованість» (рядок 050 Балансу) показують заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. Ця стаття відповідає дебетовому сальдо рахунка 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість» та відображає вартість заборгованості за майно, передане у фінансову оренду, довгострокові векселі одержані та іншу дебіторську заборгованість, наприклад, розрахунки з працівниками за виданими довгостроковими позиками тощо.

Нарахування резерву сумнівних боргів відносять до складу статті «Інші операційні витрати» форми №2 «Звіт про фінансові результати» (рядок 90) [3]. Поточну дебіторську заборгованість, не пов'язану з розрахунками за реалізовані товари, роботи, послуги, списують з балансу з відображенням у складі витрат за тією ж статтею і в тому ж рядку. Зміни в розмірах поточної дебіторської заборгованості відображають у Звіті про рух грошових коштів підприємства.

У формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності» дебіторська заборгованість відображається в IX розділі. В рядку 940 «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги», в 950 рядку – «Інша поточна дебіторська заборгованість».

Отже, дебіторську заборгованість висвітлюють в усіх формах звітності. В балансі залишки по статтях дебіторської заборгованості відображають в залежності від терміну погашення (в межах року чи більше) за різними статтями. Нарахування резерву сумнівних боргів відображають у складі статті «Інші операційні витрати» звіту форми №2 «Звіт про фінансові результати». Зміни в розмірах поточної дебіторської заборгованості подають у Звіті про рух грошових коштів підприємства. У формі №5 «Примітки до фінансової річної звітності» вона показана в IX розділі.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №87.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. N 87.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. N 87.
4. Лазаренко Д.О., Майданевич П.М. Забезпечення інформативності облікових даних в процесі прийняття управлінських рішень / Д.Лазаренко. – Слов'янськ, 2008. – 246 с.

Сергій Лозовицький, к.е.н., доцент

Львівська комерційна академія

Дмитро Лозовицький, к.е.н., доцент

Львівський державний університет внутрішніх справ

м. Львів, Україна

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Україна стала членом Світової організації торгівлі. Тенденції і закономірності розвитку світових ринків і їх вплив на розвиток економіки України стали фактором, який повинні враховувати всі підприємства, що прагнуть забезпечити успішність своєї діяльності. В останнє десятиріччя ХХ і перше десятиріччя ХХІ століття суттєво змінились умови ведення бі-